

Másrészt tudomásomra jutott, hogy egy szegedi cég úgy a legjobbnak ismert és a föltételekben első sorban előírt haraszt, mint másodsorban a kalárinál szintén sokkalta jobb ilkai kővel igen előnyös ajánlatot tett, sőt a szóban forgó anyagok közötti különbséget, miért is helyi okokból is elvárható, hogy a munka helybeli, itt adózó szegedi munkásokat foglalkoztató cégnek adassék ki, amit a lokális iparpártolás szempontjából még akkor is elengedhetetlennek tartanék, ha a szegedi cég drágább lenne, mert a város hatóságának kötelessége lenne a helyi ipart minden adandó alkalommal támogatni — még áldozatok árán is, de különösen akkor, amikor áldozatról szó sincs, hiszen a helybeli és a vidékről is ideseregülő munkások a város általános és intézményes jólétére is befolyással vannak; nincs szó áldozatról azért sem, mert hiszen a szegedi cég valamivel drágább áron ugyan, de feltétlenül jobb anyagot szállítana.

Mindezekért tisztelettel kérem, hogy a szóban forgó kőfaragó munka kiadásánál az építőbizottság javaslatát mellőzni és a munkát lehetőleg szegedi cégnek kiadni méltóztassék.

Amennyiben a tekintetes Tanács már az építőbizottság javaslatát elfogadta volna, úgy kérem ezen előterjesztésemet felebbezésnek minősíteni és a kőfaragó munkálatokat fenti indokaim alapján felfüggeszteni, illetve előnyösebb ajánlattevőnek kiadatni.

Tisztelettel: Regdon Sándor építész, köztörvényhatósági bizottsági tag.

SZINHAZ, MUVÉSZET.

Színházi műsor:

CSÜTÖRTÖK: Perczel Sári vendégföléptével: *Limonádé ezredes*, énekes bohózat. Páros 1/2.

PÉNTEK: Perczel Sári vendégföléptével: *Leányvásár*, operett. Páratlan 2/3.

SZOMBAT délután: *Szentivánéji álom*, ifjúsági előadás.

SZOMBAT: 1913. Történeti színmű. Páros 3/4.

VASÁRNAP délután: *Sárga osikó*, népszínmű.

VASÁRNAP este: *János vitéz*, daljáték. Páratlan 1/2.

A magyarság mentsvárai

A vidéki színészet új főfelügyelője a *Délmagyarországban* közölt levelében elmélkedik a színházak sorsáról, bizonyára a színházak felügyelőjének hivatása ezeket a kérdéseket megvitatni és a vidéki színpadok fejlődésének útját kijelölni.

Festetich Andor gróf, aki hosszú esztendőig fölügyelt a vidéki színházakra, ezt az állását különösen meghatóvá tudta tenni. Mint a temetési sirató asszonyoknak kötelességük minél hangosabban zokogni, úgy zokogott minden magyar színigazgató oldalán a városnál, az államnál, a kultuszminisztériumban, ha kellett a hitelezőknél is a nemes gróf, csak hogy egy kis szubvenciót, állami támogatást, városi pénzt és engedményt szerezzen a jó igazgatóknak. A vidéki színészet fölügyelője így alakult át olyanforma intézménnyé, mint amilyenek a budapesti egyetemi irodák: a legnagyobb bajban is ki tudta találni, hogy miként segítsen az igazgatók fizetési zavarain. A legjobb forrás mindig az állampénztár volt s esztendők alatt a vidéki magyar színészet támogatására a költségvetésbe illesztett összeg megsokszorozódott. Egyre több és több pénzt ölnek bele a vidéki színházak támogatásába s az eredmény mindkevesebb, mindinkább értéktelen.

Ifjabb *Wlassics* Gyula is megállapítja, hogy a vidéki színészet állapot a *válságos*. Az igazgatók gyakorta nem tudnak fizetni. Színészek és színésznők — nemrég még jónevűek és keresettek — szerződés nélkül vannak, egyesek a Nemzeti Színházban statisztálnak, mások már el is hagyták pályájukat. Nyilvánvaló, hogy a vidéki színházak

is rosszul mennek; a színészek kereslete igen kicsiny, a kínálat viszont fölötté olesó.

Mindezeket meg kell állapítania mindenkinek, aki a vidéki színházak helyzetét ösmeri. Ifjabb *Wlassics* Gyula is így tesz s a megállapítások után orvoslást keres. Fejleszteni kell a vidéki színészetet, szaporítani a téli állomások számát, harcolni a mozgófényképszínházak ellen és segítséggel támogatni a színigazgatót; ezekben látja a színházak fejlődésének s megerősödésének lehetőségét, a válságba jutott magyar színészet segítését.

A vidéki színészet új felügyelője a vidéki színházak életét nyilvánvalóan a Színészegyesület vezetőitől és a színigazgatóktól kapott fölvilágosításokból ösmeri és azoknak a személyes tapasztalatoknak eredményeül, a melyeket a „Meduza” című darabjának előadásai alkalmából szerezhettek. Amilyen fáradhatatlan buzgósággal tüzték ki előadásra a vidéki igazgatók ezt a drámát az új felügyelő kinevezése alkalmából, olyan téves és hamis az a kép, amelyet a vidéki színházak helyzetéről az igazgatók megfestenek.

A vidéki színészet válságát mindazoknak, akik fejlődését figyelték, előre kellett látniok. Amikor az utolsó esztendőben az országban a vállalkozási kedv jelentős volt, a vidéki városok szinte versengtek a színházépítésben. Kis városok, olyanok, amelyeknek se csatornájuk, se kórházuk, se vízvezetékük nincsen, hamarosan állandó színházat építettek. Szegeden, Temesvárott, Aradon, Nagyváradon, Debrecenben és Kolozsvárott a második színház építésének kérdésével foglalkoztak. A kis városokban fölépült a nagy, pompás téli színház, Kolozsvárott a második színház. Ebben a kolozsvári színházban mozi rendezett be az ügyes igazgató, a kis városokban azonban, ahol eddig nyáron pár hétig játszott a társulat, négy-hathónapos színházi szezon van. Így történt, hogy a társulatok száma szaporodott, a régi színikerületek fölbomlottak, a legjobb nyári állomásokból rossz téli városok lettek. Sok lett az igazgató, sok a színész, sok a drága, pompás színházi épület; az igazgatók tönkremennek, a színészek szerződés nélkül vannak és a színházak üresek.

A vidéki színészet ügyét nem lehet többé a régi hangzatos jelszavakkal rendezni. Nem megoldás, ha új meg új engedélyeket adnak ki, ha staggionekat csinálnak, — mint ahogy azt ifjabb *Wlassics* Gyula tervezi — ha új színikerületeket szerveznek. Mindez csak fokozni fogja a bajt; pillanatnyilag, egy-két hónapra segít, azután az igazgató válságba jut, segélyekért kunyorál s végső eredményében még több lesz a szerződéstelen színész, mint most. A városoktól nem lehet újabb és újabb áldozatokat követelni s azok a segítségek, amelyeket az állam a bajba került színigazgatók hitelezőinek juttat, még nem javítják meg a vidéki színészet helyzetét.

A baj lényege ez: sok a vidéki színigazgató, kevés a jó társulat, *gyöngye előadásokban értéktelen darabokat játszanak s a közönséget nem tudják meggyőzni arról, hogy jelentős kulturális munkát végeznek*. A magyarság mentsváraiból üzleti vállalkozások lettek, még pedig rosszul vezetett üzleti vállalatok. A vidéki színészet ügyeit nem irányítja senki; rendszeretlen kapkodás minden ami e körül történik. A Színészegyesületben igazgatók és színészek pártoskodnak; ez az intézmény amúgy sem arra való, hogy színházi politikát csináljon. Ennek az intézetnek, mint nyugdíjgyűlésnek, adminisztratív ügyeket kell intéznie, arra, hogy a vidéki színészet ügyét rendezze, ez a surlódásokkal tele egyesülés nem alkalmas.

A vidéki színészet felügyelőjének nem a vidéki igazgatók, de a magyar kultúra érdekeit kell képviselnie. Fokozatosan csökkenteni kell a szintársulatok számát; kevesebb társulatnak megfelelő állomásokot kell biztosítani. A színigazgatók kedvére nem lehet a jövőben is rábízni a városok elharcolását, üzleti érdekeik szerint új, meg új kerületek alakítását. A szerződéstelenségen is csak úgy lehet segíteni, ha a vidéki színházak igazgatóit kötelezzük, hogy hány elsőren-

dű színészt és hány kardalost kell alkalmazniok. A szubvenció mai módján is változtatni kell: nem pénzzel kell támogatni a színházigazgatókat, hanem darabok átengedésével, diszletekkel s a jutalmat a végzett munka értékéhez kell szabni. A vidéki színházaknak nem lehet a jövőben is színigazgatói vállalkozásoknak maradniok, amelyeknek sorsa attól függ, hogy spekulál, él, költenek az igazgató s amelyeknek mivója attól függ: vajjon melyik az igazgatónak, vagy feleségének kedves szerepei.

Tudjuk, van néhány törekvő és kitűnő színigazgató, van sok értékes színész a vidéken, van néhány társulat, amely jó előadásokat produkál. De az egész vidéki színészet képe szomorú és sivár s aki ezen segíteni akar, annak nem szabad kiszélesíteni azt a régi csapást, amelyen eddig a hozzá nem értés haladt.

Balassa József.

* **Perczel Sári.** A Király-Színház fiatal szubrett primadonnáját látta vendégül szerdán a szegedi közönség. Perczel Sári megkapóan kedves jelenség a színpadon; művészi egyénisége még nem teljesen kiforrott, de épen jó uton halad a legszélesebb skálákat felölelő teljesség felé. *Eva* szerepét játszotta tartózkodó, finom bájjal, kifejezésre juttatva szerepének zenei szépségeit és megindító poézisét. A vendégművésznő igen jó iskolát járt s bár ennek az iskolának a porát még nem rázta le teljesen, jövőben fejlődésének arányai tetszetősen formálódtak ki játékból. Rendkívüli sikkal öltözik és szépen mozog, — mindez együtt épen eléggé magyarázza azt a gyors népszerűséget, mely eddigi fővárosi szerepléseit nyomon követte. A szegedi közönség tüntető szimpátiával fogadta Perczel Sarit s ha az előjelek nem csalnak, az az ismeretség, melyet ma vele a nézőtérrel kötött, kellemes emlékünek és hosszúnak ígérkezik. Az est sikeréhez hozzájárult a vendég partnerének, *Sümei* Ödönnek gondos, választékos játéka, továbbá *Déri* Rózi és *Solymosi* Sándor ismert kedélyes mókázása, mely már annyi vidám estét szerzett a közönségnek.

* **Február 14.** Ez a nap jelentős lesz a szegedi művészeti életben. Ugyanis ekkor tartja meg a *Waldbauer-Kerpely* vonósnygyes társaság nagy hangversenyét. A napokban jött haza külföldi körutjáról a társaság és Magyarországon első föllépésük Szegeden lesz. A Tisza-szálló hangversenytermében lépnek föl, bizonyára zsufolt teremben, hiszen a zeneértő közönség ilyen szenzációban még soha nem részesült, mint ez alkalommal, — Európa leghíresebb vonósnygyesét hallani a legnagyobb művelvezet. Az előadás kilenc órakor kezdődik. Jegyek kaphatók a *Várnay*-féle hangversenyirodában.

* **A Fichtner-koncert elhalasztása.** *Fichtner* Sándort, a szegedi honvédszenekar karnagyát, akinek elsőrendű érdeme van a szimfónikus hangversenyek népszerűsítésében, februárban nagyszabású ünneplésben akarta részesíteni a város társadalmát. A programon csak *Fichtner* szerzeményei szerepeltek volna, *Hilbert* Janka, *Meák* Gyula, *Fiedler* Walter és a honvédszenekar interpretálásában. A *Fichtner*-koncertet a *Waldbauer-Kerpely* vonósnygyes és a *Casalstrío* hangversenyére való tekintettel március elejére halasztotta a rendezőség.

* **Új kerület a Délvidéken.** *Bordán* Oktáv, Karánsebes város polgármestere életrevaló akciót indított, melynek célja, hogy a Délvidéken megalakíttassék a *második színikerület*. Átiratot intézett az érdekelt városokhoz és községekhez és ha ezektől kedvező válasz érkezik, megindulnak az előkészítő munkák még egy délvidéki színikerület alakítása iránt. Az átirat szerint ez a kerület az érdekelteket negyven ezer korona bérlet garantálása mellett elsőrendű szintársulatra tarthatna igényt. Az érdekeltség a kö-